

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa,

ADAM BODNAR

VII.7037.126.2019.MM

Pan

Dariusz Piontkowski

Minister Edukacji Narodowej

al. J. Ch. Szucha 25

00-918 Warszawa

na podstawie doniesień medialnych¹ Rzecznik Praw Obywatelskich powziął informację o premiowaniu przez niektóre samorządy dzieci zaszczepionych podczas rekrutacji do przedszkoli publicznych. Część organów prowadzących wskazuje poddanie dziecka obowiązkowym szczepieniom jako dodatkowe kryterium rekrutacyjne w oparciu o art. 131 ust. 4 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. *Prawo oświatowe* (Dz. U. z 2019 r., poz. 1148). Uchwały te często zostają się przedmiotem skarg wojewodów do sądów administracyjnych. W obecnym stanie prawnym możliwe jest więc zróżnicowanie w tym zakresie procesów rekrutacji do przedszkoli w skali kraju.

Do Rzecznika Praw Obywatelskich wpłynęło również kilkanaście wniosków (kopia jednego z nich w załączeniu), w których obywatele zwracają uwagę, że samorządy wprowadzające sporne kryterium nie uwzględniają sytuacji, w których niepoddanie dziecka obowiązkowemu szczepieniu jest spowodowane zaniedbaniem lekarza. Wnioskodawcy podnoszą, że w praktyce zdarzają się przypadki, w których lekarze nie wykluczają przeciwwskazań do szczepienia i nie wystawiają zaświadczenia o przeprowadzonym

¹ Zob. T. Żółciak, *Nabór do przedszkoli i żłobków: Szczepione dzieci specjalnie premiowane? MEN ma wątpliwości*, artykuł dostępny: <https://serwisy.gazetaprawna.pl/zdrowie/artykuly/1411208,szczepione-dzieci-a-nabor-do-przedszkoli-i-zlobkow.html>, [dostęp: 24.07.2019 r.].

lekarskim badaniu kwalifikacyjnym. W tego typu przypadkach cel wprowadzania wskazanego kryterium rekrutacyjnego, jakim jest mobilizowanie rodziców do poddawania dzieci szczepieniom, nie jest realizowany.

Warto zwrócić uwagę, że Ministerstwo Edukacji Narodowej w odpowiedzi na interpelację poselską nr 30292 w sprawie premiowania zaszczepionych dzieci podczas rekrutacji do przedszkoli publicznych z dnia 10 kwietnia 2019 r. wyraziło wątpliwości, czy wprowadzenie przepisów, które przyznają pierwszeństwo w rekrutacji do przedszkoli dzieciom zaszczepionym nie będzie ograniczeniem konstytucyjnego prawa równego dostępu do nauki (art. 70 Konstytucji RP). **Do tej pory jednak Ministerstwo nie podjęło żadnych działań mających na celu rozwiązanie tych wątpliwości na gruncie istniejących przepisów.**

W orzecznictwie sądów administracyjnych zaczyna utrwalać się pogląd, zgodnie z którym wprowadzenie oświadczenia o poddaniu dziecka obowiązkowym szczepieniom, jako kryterium dostępu do publicznego przedszkola lub żłobka, **nie jest dyskryminujące dla dzieci, których rodzice nie złożyli stosownego oświadczenia** (zob. wyrok WSA w Gliwicach z 6 sierpnia 2019 r., sygn. akt III SA/GI 489/19; wyrok WSA w Gorzowie Wlkp. z 29 sierpnia 2019 r., sygn. akt II SA/GI 406/19; wyrok WSA w Olsztynie z 23 września 2019 r., sygn. akt II SA/OI 493/19). Sądy wskazują, że uchwała uwzględniająca w procesie rekrutacji do publicznego żłobka lub przedszkola kryterium poddania obowiązkowym szczepieniom ochronnym nie jest aktem dyskryminującym dzieci, których rodzice nie złożyli stosownego oświadczenia. Nie jest też bezpodstawnym nierównym traktowaniem podmiotów podobnych, gdyż wszyscy są równi wobec prawa również w sferze obowiązków ustawowych.

Należy pamiętać, że obowiązek poddania się osób przebywających na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej obowiązkowym szczepieniom ochronnym w ramach Programu Szczepień Ochronnych wynika wprost z przepisów prawa. Wyrażony jest w art. 5 ust. 1 pkt 1b i art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. *o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi* (Dz. U. z 2019 r. poz. 1239). Obowiązek ten tylko przez ustawodawcę oraz Ministra Zdrowia (w zakresie ustalenia wykazu chorób zakaźnych objętych obowiązkiem szczepień ochronnych oraz osób lub grup osób

obowiązanych do poddawania się obowiązkowym szczepieniom ochronnym) może być zniesiony lub ograniczony. Powołana ustawa określa zasady i tryb zapobiegania oraz zwalczania zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi oraz problem wykonywania szczepień ochronnych, w tym zasady przeprowadzania szczepień i tryb zgłaszania niepożądanego odczynu poszczepiennego oraz zasady finansowania kosztów świadczeń zdrowotnych udzielanych w związku z leczeniem niepożądanych odczynów poszczepiennych. Na konieczność promowania wiedzy o szczepieniach ochronnych, w związku z obserwowanym w ostatnich latach wzrostem ilości niezaszczepionych dzieci, zwracałem już uwagę w wystąpieniu do Pani Minister Anny Zalewskiej z dnia 14 grudnia 2018 r. (znak: V.7010.86.2018)

W ocenie Rzecznika rozwiązania prawne przyczyniające się do mobilizowania rodziców do poddawania dzieci obowiązkowym szczepieniom zasługują na aprobatę. Rozwiązania takie muszą być jednak zgodne z konstytucyjnymi standardami ochrony praw i wolności. Niewątpliwie, zgodnie z treścią art. 31 ust. 3 Konstytucji RP, zasadne byłoby więc uregulowanie wskazanych kwestii na poziomie ustawowym

Mając na uwadze powyższe, działając w oparciu o art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o *Rzeczniku Praw Obywatelskich* (Dz. U. z 2018 r., poz. 2179 ze zm.), zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o zajęcie stanowiska w niniejszej sprawie. W szczególności proszę o odniesienie się do wątpliwości podniesionych w załączonej skardze.

Załącznik 1

Do wiadomości:

Lukasz Szumowski

Minister Zdrowia

ul. Miodowa 15

00-952 Warszawa